

Poznámky k návrhu materiálu
o tzv. Etickém kodexu Rady České tiskové kanceláře
předloženému 21.2.2020

Činnost Rady ČTK se řídí zákonem 517/1992 Sb. Zákon je velmi stručný a jasný, ale to, co je pro nás nejdůležitější, to kodifikuje.

Zákon o ČTK přesně popisuje, kdo to je ČTK a i co má za úlohu. Jasně říká, že ji zřizuje stát, že jde o právnickou osobu a rozhodl, že se zapisuje do obchodního rejstříku. Striktně uvádí, že jde o osobu sice zřizovanou státem, ale zároveň ji od státu odděluje tím, že vzájemně neručí za své závazky. V paragrafech 2 a 3 pak velmi jednoduše, ale čistě popisuje co je úkolem ČTK.

Rady ČTK se pak týkají paragrafy 4 až 8, a žádné jiné, pomineme li již právně vyhaslé ustanovení § 12 odst. 3).

Dlužno podotknout, že ustanovení všech paragrafů, které se týkají činnosti Rady, jsou obligatorní povahy. Zákonodárce zde nenechal žádné pochybnosti o tom, že to myslí vážně, protože v textu nenajdeme ani jedno ustanovení fakultativního nebo demonstrativního charakteru.

Abych tuto právní pojmovou vysvětlil neprávnickům co nejlépe, znamená to ve skutečnosti, že výše zmíněné paragrafy 4 až 8 říkají, co Rada a její členové mohou konat. Ustanovení paragrafů nedává možnost členům Rady žádný prostor pro rozšiřování pravomocí svých nebo Rady.

Proto v této chvíli můžeme odpovědět na tyto tři následující otázky:

1. Může Rada ČTK přijmout text, který je označen názvem Etický kodex Rady ČTK? (Tato otázka neřeší jakékoli případné úpravy textu předloženého návrhu).

Odpověď zní: Ne, nemůže. Pravomoci Rady jsou stanoveny v §§ 7 a 8 zákona o ČTK v obligatorní poloze a žádná nedává Radě přijmout Etický kodex, protože tato pravomoc není v těchto ustanoveních zákona obsažena. Z důvodu opatrnosti zdůrazňuji, že Etický kodex nemůže být součástí Statutu tiskové kanceláře, neboť ten podle zákona má řešit organizační členění ČTK (byť toto znění je částečně demonstrativní povahy) a předkládá ho pouze ředitel ČTK, ten ale z povahy věci nemůže řídit Radu ČTK.

Dále nemůže být ke stejnému účely využít Jednací řád Rady ČTK, protože ten může řešit pouze procesní postupy, nikoli chování členů rady.

Eventuální přijetí Etického kodexu poruší zákon o ČTK. Bude zcela mrtvou normou. V takovém případě z důvodu opatrnosti (kvůli porušení zákona) může být kýmkoli inicializována žaloba pro neplatnost, aby nemohli být členové rady stíháni pro porušení zákona.

- 2, Může Rada ČTK hlasovat o přijetí Etického kodexu ČTK?

Odpověď zní: Ne nemůže. Působnost Rady ČTK je stanovena § 8 zákona, který nedává členům Rady žádnou možnost hlasovat o něčem, co není obsaženo v příslušném §. Případné hlasování by bylo ze zákona neplatné, právně mrtvé a tzv. nulitní povahy. V případě hlasování je možné podat k soudu žalobu pro neplatnost takového hlasování.

Připomínám, že díky nemožnosti o takovém návrhu hlasovat to znamená zároveň totální neplatnost takového hlasování.

3, Může být pro případ návrhu tzv. Etického kodexu použito principu „co není zakázáno je dovoleno?“

Odpověď zní: Ne nemůže. Zákon o ČTK nedává v tomto případě žádnou možnost volby, neboť jde o normu povahy výrazně obligatorní.

Konkrétní připomínky k návrhu D.Soukupa ze dne 27.2.2020

1, Kdyby autor nebo autoři návrhu Kodexu lépe prostudovali text zákona o ČTK, zjistili by, že se zákonodárce již při přijetí textu zákona zabýval podobnými otázkami. A je z legislativního hlediska excelentním případem, jak se vyrovnal s tím, co tzv. Etický kodex rozvádí na stránku a půl. Zákon to shrnul jednoduše v § 5 zákona. Tam je obsažena většina věcí, které chce řešit tzv. Etický kodex. Jasně a přehledně. Je také zřejmé, že ze zákona o ČTK vyplývá, že členové Rady jsou řízeni také ustanoveními zákoníku práce a občanského zákona. Oba tyto zákony přinášejí daleko kvalitnější a širší úpravu střetu zájmu a odpovědnost za případnou korupci. Díky § 5 zákona o ČTK a dalším zákonům není třeba tzv. Etický kodex přijímat (i když to stejně není možné). Toto je nezvratný důkaz, že první část Kodexu měla být pouze mlhou k uvedení posledních ustanovení Etického kodexu, který má členům Rady nasadit dobrovolný náhubek.

2, Už bod 1 návrhu Kodexu je nesmyslný a je v příkrém rozporu se zákonem o ČTK a rozšiřuje ho nad rámec zákona. Povinnosti členů Rady stanovuje § 8 a § 5 stanovuje členům Rady hranice chování.

Jakýkoli návrh nemůže měnit zákon o ČTK a určovat jim jiné priority, než určil zákonodárce.

3, Bod 2 návrhu Kodexu je jinak a lepším způsobem zakotven v zákoně. Navíc se tento bod objevuje v návrhu několikrát v jiné podobě dále, např. bod 8 a 10. Autor návrhu odvedl v tomto směru mizernou práci. Spíše to působí, jako by zoufale hledal omáčku, která má zakrýt jiná ustanovení návrhu.

4, Bod 3, pokud bude právnicky přepracován, může být zařazen do Jednacího řádu. Musí se takové ustanovení ale týkat výhradně projednávání stížností, protože u jiných pravomocí podle § 8 taková situace nemůže nastat.

5, Body 4, 5 a 6 vylučují z návrhu jiná ustanovení zákoníku práce, občanského zákoníku a všech návazných předpisů. Jde o proklamaci, která je díky českým zákonům nadbytečná.

7, Autor Poznámek se bodu 7 směje, protože jde opět o vzdušnou proklamaci. Pokud by byla myšlena vážně, pak navrhuje, aby byla pracovně doplněna o hodnoty z Desatera. Auto Poznámek opravdu neví, co jsou všeobecně uznávané morální hodnoty. Patří mezi ně Nietzscheho věta, že Bůh je mrtev, anebo ne?

8, Články 9 a 10 jsou zdvojeny a navíc, to co řeší, je lépe řešeno v § 5 zákona o ČTK. Autor Poznámek prosí autora návrhu o osvětlení, jaký může mít člen Rady ekonomický zájem na vyřízení stížnosti.

A teď k tomu hlavnímu, proč byl vlastně návrh předložen:

9, Bod 11 odporuje Listině základních práv a svobod ve všech ohledech. Autor Poznámek souhlasí s tím, že šíření nepravdivých informací o činnosti Rady je nemravné, ale nikomu v tom nemůže nikdo zabránit. Rada nebo její členové se mohou domáhat omluvy za pomluvu soudně.

Navíc by muselo být jasně řečeno, co je chápáno jako nepravdivé. Jak víme, pravda může mít dvě tváře.

10. Jestliže bod 11 odporuje Ústavě, bod 12 návrhu je k smíchu. Členové Rady jsou veřejně činné osoby s různými zaměstnáními. Bude moci vysokoškolský učitel mediální výchovy citovat veřejně s ohledem na toto ustanovení Křest svatého Vladimíra od Karla Havlíčka Borovského nebo ze Švejka nebo advokát číst z policejního protokolu hrubá slova, která budou slovy např. oběti? Ustanovení by bylo trapné i na základní škole.

11, Bod 13 Autor Poznámek vůbec nechápe, proč zde opakujeme ustanovení Listiny. Neznalost zákona neomlouvá.

12, Bod 14, je hloupý a nesnesitelně proklamativní. Autor Poznámek neví, jak má použít toto ustanovení např. při schvalování rozpočtu ČTK nebo při volbě ředitele. Text by musel jasně definovat, co je to např. nedotknutelnost osoby. Znamená to, že senátor Senátu České republiky nemůže napadnout kandidátku do Rady ČT? Jak bude taková věc kontrolována, jestliže bude člen Rady mlčet? Co je však daleko závažnější, je fakt, že návrh neříká, při kterém rozhodování se má člen Rady tímto ustanovením řídit? Může např. zabít kapra na vánoce? Znamená to, že když zjistí, že existuje náboženství, které požaduje povraždění nevěřících, má být zticha? Může člen Rady lhát při tzv. milosrdné lži? Nemůže být mu zakázáno lhát, i když je to morálně vadné, protože mu to zákon nezakazuje.

13, Bod 15, Tento bod je zásadně nejasný a není zřejmé, co jím autor myslel. Dospělý člověk ví, jak si poradit s nátlakem od jiné osoby. Navíc nežijeme v uzavřeném světě. Soudci také čtou o svém rozhodování. Je zde ale zásadní problém. Co udělat s názorem manželky? Návrh bodu je

neakceptovatelný kvůli průkaznosti, a lehkosti obvinění z jeho porušení. Autorovi Poznámek připadá, že jde o presumpci viny.

14, K poslednímu bodu lze napsat jedině. Budeme na sebe, děti, hodné. Členové Rady jsou ale voleni sami za sebe a nemusejí být k sobě vůbec kolegiální. To je nonsens. Mají být vůči sobě slušní. Na to není třeba psát traktáty.

Závěrečné ustanovení bez označení (vyhrožování) je dokladem právníckého neznákovství. Zákon jasně pojmenovává situace, díky nimž může být člen Rady zbaven funkce. Toto je výkřik do tmy.

Děkuji za pozornost.

V Praze dne 25. 3. 2020

Petr Žantovský

P. S.

Autor Poznámek se nezabýval dalšími úpravami a připomínkami, které byly během času od minulého zasedání shromážděny jednotlivými členy, protože podstatnou výhradu, a to, že zákon žádný takový kodex nepřipouští, to nemohlo ovlivnit. Z téhož důvodu v žádném případě nebudu o žádném návrhu „etického kodexu Rady ČTK“ hlasovat (ani formou „proti“ nebo „zdržel se“), neboť bych tím porušil zákon, a to rozhodně nemíním učinit. Žádám, aby tento můj materiál byl chápán jako rozdílné stanovisko k jakémukoli usnesení, které se k tzv. etickému kodexu přijme, s výjimkou takového, kdy se celý námět etického kodexu z důvodu porušení zákona odmítne.